

Ruski scenariji podsje komadanje Hrvatske

Ključni test za NATO doći će ako i kada Latviju i Estoniju, dvije članice saveza sa znatnim ruskim manjinama, Moskva uzme na nišan, potkopa i potencijalno rascijepi. Andrej Neronskij, direktor moskovskog Centra za rusku kulturu u Latviji, ustvrdio je da je ukrajinski scenarij u Latviji moguć te da bi tek 500 proruskih militanata, poput onih u istočnoj Ukrajini, moglo prekinuti postojanje Latvije kao jedinstvene države

/PIŠE/ JANUSZ BUGAJSKI
Stariji redovni član Centra za analizu europske politike CEPA u Washingtonu i autor 19 knjiga o Europi, Rusiji i transatlantskim odnosima

Prava iskušenja za NATO tek počinju nakon ruskog summita. Dok se savez povlači iz Afganistana i smanjuje opseg operacija izvan svog područja, u Europi se suočava s rastućim izazovima svojoj učinkovitosti i vjerodostojnosti. Štoviše, sve će se više postavljati pitanje o glavnom razlogu njegova postojanja kao jedinoga transatlantskog sigurnosnog tijela.

Pred vođama NATO-a je nemilosrdno pitanje: je li savez spreman za izazove 21. stoljeća kakve je Moskva postavila napadom na Ukrajinu? Umirujućoj retorici usprkos, rijetki su sigurni da NATO može na zadovoljavajući način obraniti svoje najnovije članice u srednjoj i istočnoj Europi od secesionističkih sukoba proizvedenih u Putinovoj Rusiji. Savez će trebati razviti jake, ali fleksibilne reakcije nakon izbijanja prvog većeg rata u srcu Europe od raspada Jugoslavije.

RUSKI POSTUPCI U UKRAJINI izazov su NATO-u kao vodećoj organizaciji koja generira sigurnost na kontinentu. Iako je vodstvo NATO-a izrazilo punu podršku ukrajinskom suverenitetu i teritorijalnom integritetu, u praksi je savez propustio ispuniti ta načela. Oklijeva s vojnom pomoći Kijevu u strahu da ne izazove izravan sukob s Rusijom. NATO je jednostavno potvrdio svoje obveze prema postojećim članicama i povukao crtu na ukrajinskoj zapadnoj granici. Ali hoće li takva jamstva biti dovoljna u krizi?

Kremlj ima u vidu dvostruku ulogu za NATO. Kao prvo, savez mu je potreban kao navodna prijetnja ruskim nacionalnim interesima, kako bi mogao prikazivati Putina kao pravednog branitelja države. Optužuje NATO da se tijekom proteklih dvadeset godina širio prema ruskim granicama usprkos završetku Hladnog rata. Ruski

dužnosnici propuštaju istaknuti da NATO nije rastao na silu, nego zbog želje bivših ruskih satelita da postanu dijelom Zapada i zaštite se od buduće agresije Kremlja.

I kao drugo, Moskva istodobno pokušava dokazati da je savez propala institucija koja ne može pružiti sigurnost novim članicama i drži se po strani u lokalnim ratovima. Sukob u Ukrajini je element šire strategije Kremlja za obnovu vlastite regionalne dominacije i sprečavanje širenja demokratskog Zapada na istok.

Prevladavajuća prijetnja nije konvencionalni rat nego prikriveni sukobi putem separatizma u državama sa znatnim ruskim stanovništvom s ciljem paraliziranja tih država. Međutim, i konvencionalni oružani sukob je izgledan, odluči li Moskva da su njeni agenti u opasnosti da izgube svoje secesionističke enklave.

SPREČAVANJE PRIJETNJE EUROPI od strane hegemonističke sile bio je jedan od glavnih američkih ciljeva od Drugog svjetskog rata. Isto načelo mora vrijediti i danas, žele li

ćajju na 1991.

se izbjeći daljnji sukobi. NATO mora demonstrirati novim članicama da obveza uzajamne obrane vrijedi i stvoriti učinkovita sredstva protiv ruske skrivene i otkrivene agresije. Štoviše, da je savez prikladno pripremljen, ne bi bilo potrebe za nervozu u središnjoj Europi niti za time da Washington mora uvjeravati Poljsku i baltičke države svaki put kad Moskva djeluje agresivno. Ako NATO ozbiljno pristupa očuvanju svojih strateških interesa i proklamiranim vrijednostima poput slobode, demokracije i nacionalne neovisnosti, svi će saveznici dobiti dovoljnu vojnu zaštitu.

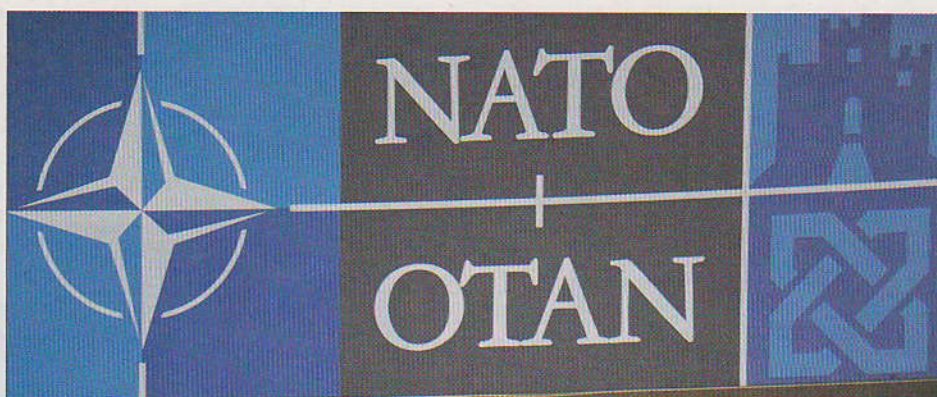
Partneri NATO-a pod Partnerstvom za mir (PfP) poput Ukrajine, Gruzije i Moldavije trebali bi također dobiti pomoć u otporu intervencijama Moskve. Osobito vladi u Kijevu treba dati sredstva da obrani svoj integritet, uključujući i oružje, obavještajne podatke i logističku potporu potrebne za suočavanje s ruskom prikrivenom invazijom.

DA STANE NA KRAJ ISKUŠENJIMA

za širenje sukoba, NATO treba postaviti svoju vojnu infrastrukturu bliže ruskim granicama. Ona treba služiti kao senzor i zapreka za vojne upade. Umjesto toga, predsjednik Obama je najavio novi Readiness Action Plan, akcijski plan gotovosti, i osnivanje snaga za brze reakcije od 4000 pripadnika, među kojima će biti pomorske, zračne i specijalne postrojbe s pet manjih baza za logistiku, planiranje i osmatranje u Poljskoj, Rumunjskoj, Litvi, Latviji i Estoniji. Međutim, samo "mali kontingenti" NATO-ovih snaga bit će zaista prisutni u ovim bazama.

Obzirom na neslavnu povijest europskih snaga za brzu reakciju i opadanje potrošnje na obranu među većinom saveznika, ostaju sumnje oko dugoročne posvećenosti novonajavljenim "udarnim" postrojbama. NATO bi morao brzo donijeti odluku da okupi, preveze i naoruža trupe usred krize. Sporo i podijeljeno donošenje odluka moglo bi učiniti nove jedinice suvišnim; dok stignu u zonu sukoba, možda bude prekasno da se nasilje zaustavi.

Ključni test za NATO doći će ako i kada Latviju i Estoniju, dvije članice saveza sa znatnim ruskim manjinama, Moskva

PRED VOĐAMA NATO SAVEZA
je nemilosrdno pitanje: je li savez spreman za izazove 21. stoljeća kakav je Moskva priredila napadom na Ukrajinu?

**Za ukrajinski
scenarij u Latviji,
ČLANICI NATO
SAVEZA, bilo
bi dovoljno
500 proruskih
militanata**

uzme na nišan, potkopa i potencijalno rascijepi. Andrej Neronkij, direktor moskovskog Centra za rusku kulturu u Latviji, ustvrdio je da je ukrajinski scenarij u Latviji moguć te da bi tek 500 proruskih militanata poput onih u istočnoj Ukrajini mogli prekinuti postojanje Latvije kao jedinstvene države.

Takvi scenariji podsjećaju na pokušaje komadanja Hrvatske nakon proglašenja neovisnosti 1991. godine, osim što Miloševićeva Srbija nije imala razorne mogućnosti Putinove Rusije. O NATO-ovu uspjehu da odbije takve očekivane nasrtaje na svoje najnovije članice ovisit će i budućnost saveza. ■